

Ἡ θέσις τῶν ἀκρίτων αἰρετικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ*

Εἰσαγωγικαὶ σκέψεις

Τὸ παρὸν κείμενον ἀντιμετωπίζει διὰ βραχέων δύο βασικὰς ἐκκλησιολογικὰς ἐκτροπὰς, ἐγράφη δὲ ἀρχικῶς τὸν Μάϊον τοῦ 1997 εἰς εὐρύτεραν μορφήν, προκειμένου νὰ καλύψῃ καὶ ἄλλα θέματα.

Αἱ ἐν συνεχείᾳ ἐκκλησιολογικαὶ ἀπόψεις, ὡς ἐκφραστικαὶ ἐν περιλήψει τῆς ἐκκλησιολογικῆς μας αὐτοσυνειδησίας, εἶναι ἡ φυσιολογικὴ προέκτασις τοῦ κειμένου μας «Ὁ *“νόμιμος” χαρακτήρ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ*», ἰδίως μάλιστα τῶν **Θέσεων** αὐτοῦ **α** καὶ **β**, συνετάχθησαν δὲ διὰ τοὺς ἐξῆς δύο κυρίως λόγους:

α) Ἀποτελοῦν μίαν καλοπροαίρετον προσπάθειαν ἰσορροπημένης συμβολῆς εἰς τὸν ἐνδο-ορθόδοξον διάλογον μεταξὺ τῶν *Ἀντι-οικουμενιστῶν τοῦ Πατρίου Ἡμερολογίου*, πρὸς καταλλαγὴν καὶ ἐνότητα καὶ ἀνάκτησιν τῆς δεινῶς τρωθείσης *Συνοδικῆς Ἐγκυρότητας*, μέσῳ τῆς πλήρους ἀποσαφηνίσεως τῆς ἐκκλησιολογικῆς τῶν ταυτότητος.

β) Βοηθοῦν εἰς τὴν κατανόησιν τῆς κριτικῆς στάσεώς μας ἔναντι τῆς ὀδυνηρᾶς πολυ-διασπάσεως ἐντὸς τοῦ *Πατρίου Ἡμερολογίου* καὶ τῆς ὀδυνηροτέρας ἀλληλομαχίας μεταξὺ τῶν συνεχῶς αὐξανομένων *Ἐπισκοπικῶν Διοικήσεων*, ὀφειλομένην κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν μὴ ὀρθὴν καὶ ἐνιαίαν ἐκκλησιολογικὴν θεμελιώσιν τοῦ *ἀντι-οικουμενιστικοῦ ἀγῶνος*, μὲ ὅλα τὰ τραγικὰ συνεπαγόμενα εἰς ἐπίπεδον θεολογικόν, ποιμαντικόν καὶ πνευματικόν.

Ἐφιστοῦμεν ἰδιαίτερος τὴν προσοχὴν τῶν εὐσεβῶν, ὥστε νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς ὑπερβολὴ ἡ ἐπιχειρουμένη ἐν συνεχείᾳ λεπτολόγος, ἀκριβολόγος καὶ ἀναελευμένη ἀνάπτυξις τοῦ λίαν ἀκανθώδους θέματος τῆς *ἐκκλησιολογικῆς ταυτότητος* τῶν ἀκρίτων εἰσέτι αἰρετικῶν.

Εἰς τὰ τοιαύτη σοβαρότητος ζητήματα τυχὸν ἐλαφρότητες, ἀπλουστεύσεις καὶ ἀστάθμητοι ἀπόψεις πλήττουν θεμελιώδη χαρακτηριστικὰ τῆς Πατερικῆς θεολογίας, ἐφ' ὅσον – μὴ ἀρκοῦμεναι εἰς «τὰ τῶν *θεῶν Πατέρων*» «*διδάγματά τε καὶ παραγγέλματα*» – ἐμπίπτουν εἰς «*πατρομαχίαν*» καὶ «*θεομαχίαν*», κατὰ τὸν Ὅσιον Θεόδωρον Στουδίτην¹.

Μακρὰν τῶν ἀνεπιτρέπτων γενικεύσεων καὶ ἀπλουστεύσεων, κατὰ ἓνα τρόπον δὲ ἐνδεικτικῶς λεπτολόγος καὶ ἐνίοτε ἀρκοῦτως ἐκτενεῖ, ἡσυχολήθη λόγου χάριν ὁ **Μέγας Βασιλεῖος** μὲ τὴν διάκρισιν τῶν αἰρετικῶν, σχισματικῶν καὶ παρασυναγῶγων². αἱ **Β'** καὶ **ΣΤ'** *Ἁγία Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι* μὲ τὴν ποικιλίαν τῶν τρόπων εἰσοδοχῆς τῶν ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας³. ἡ **Ζ'** *Ἁγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος* μὲ τὴν δυνατότητα ἐντάξεως γενικῶς τῶν πρώην αἰρετικῶν κληρικῶν εἰς τὸν Ὁρθόδοξον Κλῆρον⁴. ὁ **Ὅσιος Θεόδωρος Στουδίτης** μὲ τὰ ἀνωτέρω θέματα συνολικῶς, νουθετῶν μάλιστα τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Ναυκράτιον, ὅστις ἐπεθύμει **ἀτόπους γενικεύσεις**⁵.

Αἱ γενικότητες καὶ ὑπερ-ἀπλουστεύσεις τῶν θεολογικῶν ζητημάτων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἦσαν ἀνεκαθεν ἓνας μόνιμος πειρασμός, ὀδηγοῦσαι εἰς ἀκράϊας ἀπόψεις καὶ καταστάσεις, προήρχοντο δὲ κυρίως ἀπὸ τοὺς ἀνεπιτρέπτως ἀγνοοῦντας «τὰς οἰ-

κονομίας καὶ τοὺς σκοποὺς» τῶν Ἁγίων Πατέρων, ὡς λέγει ὁ Ἅγιος Ταράσιος⁶, ἐν τῇ ἀγνοίᾳ τῶν δὲ αὐτῆ τὰς **«Πατρικὰς φωνὰς οὐδέπω ἀνέγγων, εἰ δὲ καὶ ἀνέγγων, παροδευτικῶς ἀνέγγων, οὐκ ἐρευνητικῶς»**, κατὰ τὴν Ζ' Ἁγίαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον⁷.

Θέσις Α΄: **«Ὑποστηρίζεται, ὅτι οἱ Οἰκουμενισταί, γενικώτερον δὲ αἱ οἰκουμενιστικαὶ Ἐκκλησῖαι, ἔχουν ἤδη ἐκπέσει συνολικῶς ἐκ τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι δηλαδὴ κλήματα ἀποκοπέντα αὐτομάτως ἐκ τῆς Ἀμπέλου, ἀποδεικνυμένου μάλιστα τούτου καὶ ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἔχομεν μυστηριακὴν κοινωσίαν μετ' αὐτῶν».**

Ἀπάντησις

Α. Βασικαὶ ἀρχαὶ

1. Οἱ κοινωνοῦντες τοῖς αἰρετικοῖς - Ἡ συνοδικὴ κήρυξις

α. Πρωτίστως, δὲν εἶναι ὀρθόν, ἀλλ' οὔτε καὶ δίκαιον, νὰ χαρακτηρίζεται καὶ θεωρῆται μία Τοπικὴ Ἐκκλησία συνολικῶς ὡς οἰκουμενιστικὴ, ἐπειδὴ ἕνας ἀριθμὸς, ἐνίοτε μάλιστα μικρὸς, κληρικῶν τῆς εἶναι ὄντως *Οἰκουμενισταί*: αὐτοὶ βεβαίως δὲν ταυτίζονται μὲ τὴν Τοπικὴν Ἐκκλησίαν.

β. Αἱ Τοπικαὶ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησῖαι σήμερον εἶναι κατὰ βάσιν ἀντιοικουμενιστικά· ἡ ἀδράνεια τῆς σιωπῶσης πλειοψηφίας δὲν σημαίνει ὅποσοδήποτε συμφωνίαν καὶ ἐπιδοκιμασίαν τῶν οἰκουμενιστικῶν πράξεων καὶ διδασκαλιῶν.

γ. Δὲν θὰ πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι καμμία Τοπικὴ Ἐκκλησία δὲν ἐκήρυξε συνοδικῶς τὸ κύριον δόγμα τῆς ἐκκλησιολογικῆς αἰρέσεως τοῦ *Οἰκουμενισμοῦ* ὡς πιστευτέαν καὶ ἀναγκαίαν διὰ τὴν σωτηρίαν διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας· ἀλλ' οὔτε καὶ πανορθόδοξως διεκηρύχθη ποτὲ τοῦτο.

δ. Αἱ ἀνωτέρω ἀπόψεις, περὶ ἀποφυγῆς ἀδιακρίτων γενικεύσεων, πρὸς ἀσφαλῆ κατανόησιν τῆς ἀληθοῦς ἐκκλησιολογικῆς ταυτότητος τῶν ἐν καινοτομίᾳ καὶ αἰρέσει μὲν, ἀλλ' εἰσέτι ἀκρίτων ἀδελφῶν μας *Οἰκουμενιστῶν*, ἔχουν πατερικὴν θεμελίωσιν, ὑποστηρικθεῖσαι μάλιστα ἰσχυρῶς ὑπὸ τοῦ Ὁσίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ὡς ἀκολούθως:

δ.1. Ὁ Ὁσιος Θεόδωρος ἀναλύων λεπτομερῶς τὸ λίαν ἀκανθῶδες ζήτημα «εἰ χρὴ κοινωνεῖν» «ἐκ τοῦ Πρεσβυτέρου τοῦ Ἐπισκόπου (αὐτοῦ) ὀρθοδοξοῦντος»¹ μὲν, ἀλλ' ἐκ φόβου «ἀναφέροντος (μνημονεύοντος) τὸν οἰκεῖον μητροπολίτην»¹ αἰρετικὸν ὄντα, ἀποφαίνεται τελικῶς ὡς ἑξῆς: τοῦ **μητροπολίτου πίπτοντος εἰς αἵρεσιν**, δὲν θεωροῦνται ἅπαντες οἱ κοινωνοῦντες ἀμέσως ἢ ἐμμέσως αὐτῷ ὡς αἰρετικοὶ **αὐτομάτως καὶ ἀδιακρίτως**, παρὰ βεβαίως τὸ γεγονός, ὅτι διὰ τῆς στάσεώς τῶν αὐτῆς **«τὸ φοβερόν τῆς σιωπῆς κρῖμα ἐφ' ἑαυτοὺς ἐπισπῶνται»**².

δ₂. 'Εξηγῶν κατόπιν διὰ μακρῶν, ὅτι ὁ Μοιχειανισμὸς εἶναι «*αἴρεσις χαλεπωτάτη*», ἐπικαλεῖται ὡς κύριον ἐπιχείρημα πρωτίστως, ὅτι τὸ δόγμα τοῦτο **ἐκκηρύχθη συνοδικῶς καὶ ἐβεβαιώθη ὑπ' ἀναθέματι**: οἱ Μοιχειανοὶ «*ἐκήρυξαν συνοδικῶς*», «*τὰς παραβάσεις συνοδικῶς ἐδογματίζον*», «*καὶ ἐβεβαίωσαν ὑπ' ἀναθέματι τῶν ἀντιπιπτόντων τῷ δόγματι αὐτῶν*», «*ὑπ' ἀναθέματι τῶν ταύτας μὴ οὕτω προσιεμένων (προσδεχομένων)*»³.

2. Ὁ διπλοῦς χαρακτὴρ τῆς Ἐκκλησίας

α. Ἐν συνεχείᾳ, εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ὑπενθύμισις τῆς ἐξῆς θεμελιώδους Ἐκκλησιολογικῆς Ἀρχῆς: ὁ Θεανθρώπινος Ὄργανισμὸς τῆς Ἐκκλησίας, ὡς φέρων καὶ θεανδρικὴν δομὴν, εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν **Κοινωνία** (πνευματικὴ κατὰ χάριν σχέσις καὶ κοινωνία τῶν πιστῶν μεταξύ των καὶ μὲ τὴν Ἁγίαν Τριάδα: ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ διὰ τοῦ Σωτῆρος ἐνοούμεθα μὲ τὸν Πατέρα), ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ταυτοχρόνως **Καθίδρυμα** (ἱστορικὸς καὶ συγκεκριμένος Ὄργανισμὸς, ὁρατὸν Σῶμα Χριστοῦ), κατ' ἀναλογίαν τῆς ἀσυχύτου καὶ ἀδιαιρέτου ἐνώσεως τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν τῷ ἐνὶ Προσώπῳ καὶ τῇ μιᾷ Ὑποστάσει τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

β. Ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἀόρατος πραγματικότης τῆς θεοσυντηρήτου Ἐκκλησίας, ὀριζομένη ὡς Κοινωνία ὑπερφυῆς καὶ ἀκατάληπτος, θεμελιῶται τόσον εἰς τὴν θείαν Αὐτῆς **Κεφαλὴν, τὸν Χριστόν**, ὅσον καὶ εἰς τὴν θείαν Αὐτῆς **Ψυχὴν, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα**.

β₁. «Κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων»· «*καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ*»⁴ καὶ «*ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν*»⁵.

β₂. Ὁ Χριστὸς «*αὐτὸς ἐστὶν ἡ Κεφαλὴ τοῦ Σώματος, τῆς Ἐκκλησίας*»⁶, ἀποτελεῖ τὸν ἀκρογωνιαίον λίθον⁷, τὸ θεμέλιον⁸ καὶ τὸ κέντρον συνοχῆς ὄλου τοῦ Ὄργανισμοῦ⁹.

β₃. Εἰς τὸ θεῖον Οἰκοδόμημα τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸν Ἰ. Χρυσόστομον, «*ὁ τὸ πᾶν συνέκων ἐστὶν ὁ Χριστὸς*»: «*κᾶν τὸν ὄροφον εἴπης, κᾶν τοὺς τοίχους, κᾶν ὁποῖον ἕτερον, τὸ πᾶν διαβαστάζει Αὐτός*»¹⁰.

β₄. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐνοικεῖ εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποτελεῖ τὴν ζωοποιόν, ἀγιαστικὴν καὶ ἐνοποιὸν/συνεκτικὴν ἀρχὴν Αὐτοῦ: «*Ὅ,τι εἶναι ἡ ψυχὴ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι*», λέγει ὁ Ἰ. Αὐγουστίνος, «*τοῦτο εἶναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐν πάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ*»¹¹, ἔνεκα δὲ τούτου, κατὰ τὸν Χρυσορρήμονα, «*δυνάμεθα ἀεὶ Πεντηκοστὴν ἐπιτελεῖν*»¹².

β₅. Τελικῶς ἡ «Καινὴ Ζωὴ» τῆς Χάριτος «*χορηγεῖται*», κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, εἰς τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας «*ἀπὸ τοῦ Θεοῦ (Πατρὸς) διὰ Χριστοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι*»¹³, ἔνεκα δὲ τούτου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν «*ἀγιάζει, καὶ ζωοποιεῖ, καὶ φωτίζει, καὶ παρακαλεῖ, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ὁμοίως ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον*»¹⁴.

γ. Ὁ ἐξωτερικός, ἐμπειρικὸς καὶ ὁρατὸς χαρακτὴρ τῆς ἐπιγείου θεανδρικῆς Κοινότητος τῆς Ἐκκλησίας ἐξαίρεται κυρίως μὲν ἀπὸ τὴν κατ' ἐξοχὴν ἱστορικὴν διάστασιν Αὐτῆς, καθ' ἣν ὁ ἐσχατολογικὸς «*Λαὸς τοῦ Θεοῦ*», ὁ νέος καὶ ἀληθὴς «*Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ*»¹⁵, εὐρίσκειται καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν «*Ὀγδόην Ἡμέραν*», «*τὴν ἄπαστον ἡμέραν, τὴν ἀνέσπερον, τὴν ἀδιάδοχον, τὸν ἄληκτον ἐκεῖνον καὶ ἀγήρα αἰῶνα*»¹⁶, κατόπιν δὲ καὶ ἀπὸ τὴν ποικιλίαν τῶν εἰκόνων καὶ ὀνομάτων Αὐτῆς, τὰ

ὅποια ἄλλωστε δίδουν μόνον ἓνα περιγραφικὸν καὶ εἰκονικὸν ὄρισμὸν τοῦ Ὁργανισμοῦ αὐτοῦ τῆς θείας Χάριτος («*μεταφορικῶς*», «*ὥσπερ ἐν εἰκόνι*»/ Ἰ. Χρυσόστομος¹⁷).

γ₁. «*Ἵμεῖς* δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασιλεῖον, ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν», «οἱ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες»¹⁸.

γ₂. **Οἱ Ἅγιοι Προφῆται**, ὁ Κύριος καὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι παρέβαλον καὶ περιέγραψαν τὴν Ἐκκλησίαν ὡς «ἐμφανές» «*Ὅρος Κυρίου*» καὶ «*Οἶκον Θεοῦ*»¹⁹, «*Βασιλείαν*»²⁰, «*Ποίμνην*»²¹, «*Οἰκοδομήν*»²², «*Ἀμπελῶνα*»²³, «*Ἄμπελον*»²⁴, «*Ναόν*»²⁵, «*Πόλιν*»²⁶, «*Πύργον*»²⁷, «*Σκηνήν*»²⁸, «*Γεώργιον*»²⁹, «*Κιβωτόν*»³⁰, «*Οἶκον*»³¹, μάλιστα δὲ ὁ θεῖος Παῦλος εἶδεν αὐτὴν κυρίως ὡς «*Σῶμα*»³², ζῶντα δηλαδὴ Ὁργανισμόν.

δ. **Ἐπομένως** καὶ βάσει τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων λίαν συμπεπυκνωμένως, ἓνα μέλος τῆς Ἐκκλησίας (εἴτε ὡς πρόσωπον, εἴτε ὡς Κοινότητα) ἔχει ταυτοχρόνως καὶ μίαν **διπλῆ σχέσηιν** πρὸς αὐτήν: κοινωνεῖ μὲ τὴν Ἁγίαν Τριάδα («*Κοινωνία Θεώσεως*»/ Ἅγιος Γρηγόριος Παλαμᾶς³³) καὶ ἀνήκει λειτουργικῶς εἰς τὴν ὀργανωμένην ἐπίγειον κοινωνίαν τῶν Χριστιανῶν, ὡς «μέλος» τοῦ Σώματος (Ἁπ. Παῦλος³⁴).

Β. Πρακτικὰ ἀπόρροια

1. Ἡ ἔκπτωσις ἐκ τῆς Κοινωνίας

α. **Τὰ μέλη** τοῦ Σώματος εἶναι δυνατόν **νὰ νοσήσουν**, δηλαδὴ νὰ πλανηθοῦν περὶ τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν καὶ τοιοῦτοτρόπως **νὰ διακοπῆ ἡ πνευματικὴ κοινωνία των μὲ τὸν Θεάνθρωπον**: παρὰ ταῦτα, ὡς νοσοῦντα **ἀκόμη μέλη**, δὲν εἶναι νεκρὰ καὶ **ἐξακολουθοῦν νὰ ἀνήκουν καθιδρυματικῶς εἰς τὸ Σῶμα**, ὡς ἀκριβῶς συμβαίνει μὲ ἓνα ὑγιὲς ἀνθρώπινον σῶμα, εἰς τὸ ὅποιον εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχουν καὶ ἀσθενῆ κύτταρα, ἢ ὡς συμβαίνει μὲ ἓνα θάλλον δένδρον, ἔχον καὶ καχεκτικούς κλάδους.

α₁. **Μίαν** ζωηροτάτην περιγραφὴν τῆς διπλῆς αὐτῆς καταστάσεως τοῦ νοσοῦντος μέλους μᾶς δίδει ὁ **Ὅσιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης**: τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ «*περικρατεῖ*» εἰς τὸ Σῶμα Του ἀκόμη καὶ «*τὰ μὴ μετέχειν (ζωῆς δυνάμενα) ἀσθενῆ*» μέλη, τὰ ὅποια ἔνεκα καὶ τῆς «*ἀπιστίας*» ἔχουν καταστῆ «*ἀνεέργητα*», «*ἀφώτιστα*», «*ἀκίνητα*» καὶ «*πρὸς μετουσίαν τῆς Χάριτος ἀνεπίδεκτα*»³⁵.

α₂. **Ὁ λόγος** τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Νικόδημον «*ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἦδη κέκριται*»³⁶ συμβάλλει οὐσιαστικῶς εἰς τὴν βαθυτέραν κατανόησιν αὐτῆς τῆς ἀληθείας: ὁ ἑτεροδιδασκαλῶν «*ἦδη κέκριται*» («*τὸ γὰρ ἐκτός εἶναι τοῦ φωτός, αὐτὸ μόνον τιμωρία μεγίστη*»³⁷/διακοπὴ πνευματικῆς κοινωνίας), ἀλλὰ ἡ πλήρης καταδίκη του (καὶ καθιδρυματικῶς) θὰ σημειωθῆ εἰς τὸ μέλλον, καθ' ὅσον «*πᾶς πλημμελήσας τῇ φύσει μὲν τοῦ ἁμαρτήματος αὐτίκα καταδεδίκασται· τῇ ἀποφάσει δὲ τοῦ ἄρχοντος, ὕστερον*»³⁸.

α₃. **Ἡ διάκρισις** ὑγιῶν καὶ ἀσθενῶν, «*καλοῦ σίτου*» καὶ ζιζανίων, καλῶν καὶ σαπρῶν ἰχθύων, τὰ ὅποια εἶναι δυνατόν νὰ συνυπάρχουν καὶ «*συναυξάνονται*» εἰς τὸν αὐτὸν «*ἀγρὸν*» καὶ τὴν αὐτὴν «*σαγήνην*» τῆς Ἐκκλησίας, τονίζεται χαρακτηριστικῶς εἰς τὰς σχετικὰς Παραβολὰς τοῦ Κυρίου³⁹: ταῦτα θὰ χωρισθοῦν ὀριστι-

κῶς εἶτε διὰ «*Συνοδικῆς Διαγνώσεως*» παρὰ τῆς Ἐκκλησίας⁴⁰, εἶτε εἰς τὸν καιρὸν «*τοῦ θερισμοῦ*», τ.ἔ. «*ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος*» παρὰ τοῦ Κυρίου⁴¹.

2. Ἡ ἔκπτωσις ἐκ τοῦ Σώματος

α. Ἡ νέκρωσις τῶν νοσοῦντων μελῶν, διὰ μέσου τῆς ὀριστικῆς ἀποξενώσεώς των ἀπὸ τὸ Σῶμα, ἐπέρχεται μὲ δύο τρόπους:

β. Διὰ σχίσματος. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, οἱ πλανώμενοι περὶ τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν, οἱ «*καὶ αὐτὴν τὴν Πίστιν ἀππλοτριωμένοι*»⁴², κατὰ τὸν **Μ. Βασίλειον**, διακόπτουν ἀφ' ἑαυτῶν διὰ σχίσματος καὶ τὴν καθιδρυματικὴν σχέσιν των μὲ τὸ *ὕγιαϊνον Ἐκκλησιαστικὸν Σῶμα*.

β₁. Ὡς λέγει ὁ Οὐρανοφάντωρ, «*τῆς Ἐκκλησίας ἀποστάντες (ἀπομακρυνθέντες)*»⁴³ καὶ «*ἀναχωρήσαντες*»⁴⁴ «*διὰ σχίσματος*»⁴³, εἶναι καὶ θεωροῦνται ὀριστικῶς καὶ «*παντελῶς ἀπερρηγμένοι (ἐντελῶς ἀποκεκομμένοι)*»⁴², ἐφ' ὅσον μάλιστα διοργανῶνται περαιτέρω παρασυναγωγικῶς εἰς ἰδίαν κεχωρισμένην Κοινότητα, ὡς ἔπραξε π.χ. τὸ ἀκραῖον τμῆμα τῶν Ἀρειανῶν (Ἀνομοίων), χαρακτηρισθὲν διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου, ὡς «*φανερῶς ἀπορραγὲν τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας*»⁴⁵.

β₂. Κατὰ ταῦτα σχισματικὸι καὶ αἰρετικοὶ θεωροῦνται κυριολεκτικῶς καὶ ἐνεργεῖα «*οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἑαυτοὺς ἀποστήσαντες (ἀπομακρύναντες)*»⁴⁶, οἱ ὁποῖοι παύουν πλέον νὰ εἶναι ἔστω καὶ νοσοῦντα μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον πρὸ κρίσεως αὐτῶν συνοδικῆς «*τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας ἀπερράγησαν*»⁴⁷, κατὰ τοὺς ἑρμηνευτὰς Ἀριστηνὸν καὶ Ζωναρᾶν.

β₃. Οἱ τοιοῦτοτρόπως «*ἀπορραγέντες*»⁴⁴ καὶ ἀποσχισθέντες καὶ ἀπὸ τὴν καθιδρυματικὴν ἐνότητα τοῦ Σώματος, νεκρώνονται «*παρευθὺς*»⁴⁸ καὶ βεβαίως δὲν ἔχουν σώζοντα Μυστήρια, κατὰ τὸν Ἅγιον Νικόδημον τὸν Ἀγιορείτην.

γ. Διὰ κρίσεως Συνοδικῆς. Τὰ νοσοῦντα, ἀλλὰ μὴ «*ἀπορραγέντα*» μέλη εὐρίσκονται ὑπὸ κρίσιν Συνοδικήν· ἡ κρίσις αὐτὴ εἶναι ἀναγκαία καὶ ἐντέλλονται τὰ ἀρμόδια Ἐκκλησιαστικὰ Ὑφάσματα νὰ τὴν ἐνεργήσουν, ὡς ἄλλωστε παρήγγειλεν ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς Κορινθίους, «*ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου*» αὐτῶν (ἐξω-εκκλησιασθῇ, «*ἀποτιμηθῇ*»/Ἅγιος Θεοφύλακτος⁴⁹) ὁ φοβερὰ ἀμαρτίσας, συγκροτῶν, κατὰ τὸν Κύρου Θεοδώρητον, «*φρίκης μεστὸν δικαστήριον· πρῶτον γὰρ ἅπαντας ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου συνήγαγεν, εἶτα καὶ ἑαυτὸν εἰσήγαγε διὰ τῆς τοῦ Πνεύματος χάριτος, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Δεσπότην προκαθήμενον ἔδειξε*»⁵⁰: «*ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ...*»⁵¹.

γ₁. Τοιοῦτοτρόπως, λόγου χάριν, ἡ Ζ' Ἁγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος διὰ τοῦ «*Ὁρου*» Αὐτῆς ὀρίζει τὰ ἑξῆς: «*Τοὺς οὖν τολμῶντας ἐτέρως φρονεῖν ἢ διδάσκειν ἢ κατὰ τοὺς ἐναγεῖς αἰρετικούς τὰς ἐκκλησιαστικὰς Παραδόσεις ἀθετεῖν καὶ καινοτομίαν πινὰ ἐπινοεῖν... ἐπισκόπους μὲν ὄντας ἢ κληρικούς καθαιρεῖσθαι προτάσσομεν, μονάζοντας δὲ ἢ λαϊκοὺς τῆς κοινωρίας ἀφορίζεσθαι*»⁵².

γ₂. Εἶναι προφανές, ὅτι ἐὰν ἐθεωροῦντο ὡς αὐτομάτως ἀποκοπέντες τοῦ ὑγιαίνοντος Σώματος καὶ νεκρωθέντες, δὲν θὰ ἐχρειάζετο οὔτε καθαιρέσεις οὔτε ἀφορισμός, ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία δὲν κρίνει τοὺς ἐκτὸς Αὐτῆς⁵³: «*οὐδεὶς μοι, φησὶν*

(ὁ Παῦλος), λόγος πρὸς τοὺς ἔξω» «περιττὸν οὖν τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ τιθέναι τοῖς ἔξω τῆς Χριστοῦ αὐλῆς· ὅσα γὰρ ὁ νόμος λαλεῖ, τοῖς ἐν νόμῳ λαλεῖ», κατὰ τὸν Ἅγιον Θεοφύλακτον⁵⁴.

γ₃. Εἶναι ἐνδεικτικὸν ἄλλωστε, ὅτι ἡ Β΄ Ἀγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος διευκρινίζει τὰ ἐξῆς: «*αἰρετικούς δὲ λέγομεν [ἄφ' ἐνός] τοὺς τε πάλαι τῆς Ἐκκλησίας ἀποκηρυχθέντας, [ἄφ' ἑτέρου] καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα ὑφ' ἡμῶν ἀναθεματισθέντας*»⁵⁵, τὸ ὁποῖον βεβαίως ὑποδηλοῖ, ὅτι ἡ ἀποκήρυξις τῶν παλαιῶν καὶ ὁ ἀναθεματισμὸς τῶν νεωστὶ αἰρετικῶν ἀπαιτεῖ μίαν Συνοδικὴν κρίσιν.

γ₄. Ἐπίσης, ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης λέγει χαρακτηριστικῶς, ὅτι οἱ ὑπὸ καθαίρεσιν ἢ ἀφορισμὸν εἶναι «*ὑπόδοικοι ἐδῶ μὲν εἰς τὴν καθαίρεσιν καὶ ἀφορισμὸν ἢ ἀναθεματισμὸν, ἐκεῖ δὲ εἰς τὴν θείαν δίκην*», διότι «*ἡ προσταγὴ τῶν Κανόνων* (σημ. ἡμετ. καὶ τοῦ «*Ὁρου*» τῆς Ζ' Οἰκ. Συν.), *χωρὶς τὴν ἔμπρακτον ἐνέργειαν τῆς Συνόδου («τῶν ζώντων», ἦτοι παρόντων «Ἐπισκόπων»), εἶναι ἀτέλεστος, ἀμέσως καὶ πρὸ κρίσεως μὴ ἐνεργοῦσα καθ' ἑαυτήν*»⁵⁶.

γ₅. Σημειωθῆτω, ὅτι ἡ Ζ΄ Ἀγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, καταδικάσασα τοὺς Εἰκονομάχους, διεκήρυξε τὰ ἐξῆς: «*καὶ τοὺς ἐφευρετὰς τῆς νεωτεροποιοῦ κενοφωνίας πόρρω που τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιβόλων ἐβάλλομεν*»⁵⁷, τ.ἔ. ἢ «*ἀποβολὴ*» ἔγινεν ἀρμοδίας ὑπὸ τῆς Ἀγίας Συνόδου κατόπιν ὀριστικῆς κρίσεως, μάλιστα δέ, μετὰ παρέλευσιν ἐξήκοντα ὄλων ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς αἰρέσεως.

γ₆. Ἡ αὐτὴ Ἀγία Σύνοδος, ἀναφερομένη διὰ τοῦ «*Ὁρου*» Της εἰς τὴν Γ΄ Ἀγίαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, βεβαιοῖ ὅτι «*ἡ ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδος*» «*τὸν ἀσεβῆ Νεστορίον καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν*» «*τῆς Ἐκκλησίας ἐξώθησεν*»⁵⁸, ὅπερ βεβαίως δηλοῖ, ὅτι ἡ ἔκπτωσις τοῦ αἰρετικοῦ δὲν συντελεῖται αὐτομάτως, ἀλλ' ἀποτελεῖ πρᾶξιν «*ἐξωθήσεως*» (πρὸς τὰ ἔξω ὠθήσεως, βιαίας ἐκβολῆς/ἐκδιώξεως), ἀπαιτοῦσαν ἀρμόδιον Ὁργανον, τ.ἔ. Σύνοδον.

γ₇. Μάλιστα, εἰς τὸν «*Ὁρον*» τοῦτον τῆς Ζ΄ Ἀγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου γίνεται παρόμοιος λόγος καὶ διὰ τὴν Δ΄ Οἰκουμενικὴν, οὕτω δὲ μαρτυρεῖται καὶ τὸ **ἐνιαῖον τῆς Συνοδικῆς Παραδόσεως**: ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος ἐκήρυξε τὰς δύο τελείας φύσεις τοῦ Σωτῆρος, «*ἐξελάσασα*» (ἐκδιώξασα) «*ἐκ τῆς θείας αὐλῆς*» τοὺς «*Εὐτυχιὰ καὶ Διόσκορον δυσφημήσαντας*»⁵⁹.

γ₈. Τέλος, ὁ Ἅγιος Νικηφόρος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, γράφων πρὸς τὸν Πάπαν Ρώμης Λέοντα Γ', ἐπληροφῶρει αὐτόν, ὅτι, «*ἀπεβάλομεν [οἱ Πατέρες τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς] τῆς Ἐκκλησίας*» τοὺς Εἰκονομάχους ἐπισκόπους, «*τοὺς παροράσει Θεοῦ ἱερατικῶν θρόνων ἄρξαντας*»⁶⁰, ὅπερ ὑπογραμμίζει λίαν ἐντόνως ἄφ' ἐνός τὸ ἐκκλησιολογικὸν περιεχόμενον τῆς πράξεως «*ἀποβολῆς*» ὑπὸ ἀρμοδίας Συνόδου, ἄφ' ἑτέρου ὅτι - μέχρι τῆς «*ἀποβολῆς*» καὶ «*ἐξωθήσεως*» τῶν ἑτεροδιδασκαλούντων ἀρχιερέων ἐκ τῆς Ἐκκλησίας καὶ **καθιδρυματικῶς** - ἐθεωροῦντο ὡς «*ἱερατικῶν θρόνων ἄρξαντες*».

γ₉. Ὡς ἐκ περισσοῦ, ὑπενθυμίζομεν τὴν αὐστηροτάτην νομοθεσίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, καθ' ἣν ἐὰν τὸ νοσοῦν μέλος τῆς Χριστιανικῆς Κοινότητος «*τῆς Ἐκκλησίας παρακούση, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης*»⁶¹, τ.ἔ., ὄχι αὐτομάτως, καὶ ἅμα τῇ παραβάσει, ἀλλ' ἀφοῦ προηγηθῇ συγκεκριμένη τις διαδικασία: ἡ παράβασις καταγγέλεται «*τῇ Ἐκκλησίᾳ*», δηλαδὴ «*τοῖς Προεστῶσι τῆς Ἐκκλησίας*»⁶². Αὕτη διὰ τοῦ ἀρμοδίου Ὁργάνου ἐπιλαμβάνεται τῆς ὑποθέσεως δικαστικῶς, κατὰ τὴν δοθεῖσαν εἰς

Αὐτὴν ἐξουσίαν⁶³, εἰς περίπτωσιν ἐπιμόνου ἀμετανοοσίας, τότε - κατὰ τὸν Ζιγαβνὸν - **«ἔστω σοι λοιπὸν ἀκοινώνητος, ὡς ἀνιάτος»⁶⁴.**

γ₁₀. Ἰδιαίτερος ἐπισημαίνομεν, ὅτι ὁ Κύριος, διὰ τῆς παροχῆς τοιαύτης ἐξουσίας («*δήστε*», «*λύστε*»: **πληθυντικῶς⁶³**) εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους καὶ τοὺς διαδόχους αὐτῶν Ἀρχιερεῖς, συνερχομένους ἐν *Συνοδικῷ Δικαστηρίῳ*, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀπέκλεισεν ἅπασθαι διὰ παντὸς τὰς ἐπὶ μέρους αὐθαιρέτους ἀπόψεις καὶ τὰς ἀτομικὰς καταδικαστικὰς ἀποφάσεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τοῦ ὑγιαίνοντος μέλους προτρεπομένου μόνου: «*εἰπέ τῇ Ἐκκλησίᾳ⁶¹*, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐβεβαίωσε τὴν πλήρη, ἀποκλειστικὴν καὶ κυριαρχικὴν *Πνευματικὴν Δικαιοδοσίαν τοῦ Συνοδικοῦ Ὁργάνου*, λέγων κατ' οὐσίαν τὰ ἑξῆς, κατὰ τὸν Ζιγαβνόν: «*ὃ ἄν ὑμεῖς ἐπὶ τῆς γῆς ἀποφῆνησθε, τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ κυρώσει, κἄν τε ἀνιάτως ἔχοντας, ἐκκόψητε τούτους τῆς Ἐκκλησίας, κἄν τε μετανοοῦντας ὕστερον παραδέξῃσθε*»⁶⁵.

δ. Περαιτέρω, ἐὰν τὸ «*νεοσπῆκος*», ἀλλὰ μὴ «*ἀπορραγὲν*» μέρος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀκοινώνητον ἀπὸ τὸ «*ὑγιαῖνον μέρος*» (ἡ διάκρισις «*νεοσπῆκος*» καὶ «*ὑγιαίνοντος*» εἶναι τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ Ὁσίου Θεοδώρου Στουδίτου⁶⁶), τὸ ὁποῖον βεβαίως ὀφείλει νὰ «*ἀποτελειοθῆ*» ἐξ αὐτοῦ, τοῦτο δὲν σημαίνει ὀπωσδήποτε, ὅτι τὸ «*νεοσπῆκος*» ἔχει ἤδη ἐκπέσει τοῦ Σώματος, διότι τότε δὲν θὰ ἐχαρακτηρίζετο ὡς «*νεοσπῆκος*», ἀλλ' ὡς «*νενεκρωμένον*»· **ἡ νέκρωσις ὁμως θὰ διαγνωσθῆ καὶ ἡ κέξωθις**» θὰ ἐπέλθῃ διὰ «*συνοδικῆς διαγνώσεως*»⁶⁷, δηλαδὴ «*ἐντελοῦς διαγνώσεως*»⁶⁸, ἧγουν τελειοδίκου.

δ₁. Ἄλλωστε, τὴν ἀνάγκην τῆς ὀριστικῆς κρίσεως καὶ «*κοπῆς*» / «*τομῆς*» τῶν ἀκάρπων κλημάτων (ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἔγραφε: «*περιμένοντες, τὸν ταῖς τομαῖς πρέποντα καιρὸν*»⁶⁹), ὑπονοεῖ σαφέστατα καὶ ἡ σχετικὴ Παραβολή: ὁ Πατὴρ ὡς «*γεωργός*», εἰς ὄρισμένην στιγμὴν καὶ μετὰ ἀπὸ μίαν διαπιστωτικὴν διαδικασίαν, «*αἶρει*» (ἀποκόπτει) «*πᾶν κλῆμα μὴ φέρον καρπὸν*» καὶ βάλλει «*ἔξω*»⁷⁰.

δ₂. Τὴν ἔννοιαν τῆς «*νόσου*», καὶ δὴ τῆς «*ἀνιάτου*», ὡς καὶ τὴν πράξιν τῆς «*ἀπελάσεως*» / «*ἐκσφενδονήσεως*» τῶν αἰρετικῶν ἐκ τοῦ Σώματος, τονίζει σαφέστατα ὁ ἱερὸς ὑμνογράφος τῆς Ἀ' Ἀγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου: «*Οἱ θεῖοι Ποιμένες κἠλασαν*» (ἔξεδίωξαν, ἀπεμάκρυναν) «*τοὺς βαρεῖς καὶ λοιμῶδεις λύκους*», «*ἐκσφενδονήσαντες τοῦ τῆς Ἐκκλησίας πληρώματος, πεσόντας ὡς πρὸς θάνατον, καὶ ὡς ἀνιάτως νοσήσαντας*»⁷¹.

δ₃. Σημειωτέον, ὅτι ἡ φυσικὴ προέκτασις τῆς ἐκκλησιολογικῆς διακρίσεως εἰς «*ὑγιαίνοντα*» καὶ «*νεοσπῆκία*» μέλη εἰσάγει ἀβιάτως τὴν ἔννοιαν τῶν «*δυνάμει*» (ὑπὸ κρίσιν) καὶ «*ἐνεργείᾳ*» (ἤδη κεκριμένων) σχισματικῶν καὶ αἰρετικῶν, ἐρμηνεύει δὲ ἄριστα τὴν αὐτοσυνειδησίαν τῆς Ζ' Ἀγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ ὁποία ἀφ' ἐνὸς μὲν διευκρίνιζεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εὕρισκετο τότε εἰς «*διάστασιν*», «*διαίρεσιν*», «*διαφωνίαν*» καὶ «*φιλονεικίαν*»^{71α}, ἡ δὲ Σύνοδος συνήρχετο «*πρὸς ἔνωσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁμόνοιαν*»⁷², «*πρὸς ἔνωσιν τῆς Ἀγίας τοῦ Θεοῦ Καθολικῆς Ἐκκλησίας*»⁷³, «*ὅπως ἐνωθῆ τὰ διεσχισμένα*»⁷⁴ καὶ νῦχето ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ «*τὰ διηρημένα ἐνώσειε, καὶ τὸ χρόνιον ἔλκος ἰάσαιτο*»⁷⁵, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐδόξαζε «*τῷ Θεῷ τῷ ἐνώσαντι τὰ διεστῶτα*»⁷⁶.

δ₄. Ἄν ἡ Ζ' Ἀγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐπίστευεν εἰς τὴν αὐτόματον ἔκπτωσιν τῶν αἰρετικῶν ἐκ τοῦ Σώματος, οὐδέποτε θὰ ἐδίηλου διὰ τοῦ Ἁγίου Ταρασίου, ὅτι

ἐθεώρει τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ **«διηρημένην», «διεσχισμένην καὶ διερρηγμένην καὶ τὰ μέλη ἄλλοτε ἄλλως κινούμενα»⁷⁷**, ἀντιθέτως δὲ θὰ νύχαρίσται τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ καὶ ἐπιστροφῇ τῶν αἰρετικῶν καὶ τῇ ἐπανεντάξει αὐτῶν εἰς τὸ μηδέποτε διαιρεθὲν Σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

δ₅. Μάλιστα, ἐμβαθύνοντες ἐπιπερισσότερον εἰς τὸ φλέγον τοῦτο ζήτημα καὶ διερμηνεύοντες τὴν ἐκκλησιολογικὴν στάσιν τῆς Ζ' Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ Σύνοδος αὐτή, καταδικάσασα καὶ πάντα αἰρεσιάρχην ἤδη *«ἐν αὐτῇ [τῇ αἰρέσει τῆς Εἰκονομαχίας] τὸν βίον ἀπορρήξαντα»⁷⁸*, ἰδιαίτερος δὲ τοὺς *«κατὰ διαδοχὴν τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως»⁷⁸* προεδρεύσαντας, ὡς καὶ ἄλλους πρωτάρχους τῆς αἰρέσεως *ἐπισκόπους «τοὺς ἀδιαστρόφως τὸν βίον ἀπορρήξαντας»⁷⁹*, ἔπραξε τοῦτο ἐν τῇ συνειδήσει, ὅτι οὗτοι ἀνήκον εἰς τὴν μερίδα **«τῶν πρὶν αἰρετησιάντων ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ»⁷⁹**, κατὰ τὸν Ἅγιον Ταράσιον, ὅτε δηλαδὴ εὐρίσκοντο εἰσέτι ἐν τῇ καθιδρυματικῇ ἐνότητι τοῦ Σώματος (*προήδρευσαν* εἰς τοὺς θρόνους καὶ *ἠρέτησαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ*): ἂν ὄντως εἶχον ἀποκοπὴν καὶ ἐκπέσει αὐτομάτως, διατι νὰ ὑφίσταντο τοιαύτην κρίσιν καὶ κατάκρισιν, μὴ ὄντες μάλιστα εἰς τὴν ζωὴν;

δ₆. Τέλος, ὅταν αἱ Ἅγαι Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἐκάλουν τρεῖς φορές εἰς παράστασιν καὶ κρίσιν ἢ μὲν Γ' ἐν Ἐφέσῳ τὸν Νεστόριον Κωνσταντινουπόλεως⁸⁰, ἢ δὲ Δ' ἐν Χαλκηδόνι τὸν Δίοσκορον Ἀλεξανδρείας⁸¹, ἐδήλουν ὅτι οἱ ἐν λόγῳ αἰρεσιάρχαι μέχρι τότε κατεῖχον εἰσέτι τὰς καθέδρας αὐτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐλάλουν καὶ ἐνήργουν ἐξ ὀνόματος καὶ διὰ λογαριασμὸν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Γ. Συμπεράσματα

Ἐν κατακλείδι, συνοψίζομεν τὰ ἀνωτέρω ὡς ἀκολούθως:

α) Ὁ αἰρετικὰ φρονῶν, ὅμως μὴ *«παντελῶς ἀπορραγεῖς»*, εἶναι ἀκόμῃ μέλος τοῦ Σώματος, ἀλλὰ νοσοῦν.

β) Ὅταν διακόπῳμεν κοινωνίαν μὲ τὸ νοσοῦν αὐτὸ μέλος, ἀποβλέπομεν εἰς τὰ ἑξῆς:

β₁. νὰ μὴ νοσήσωμεν καὶ ἡμεῖς (νὰ μὴ μεταδοθῇ καὶ εἰς ἡμᾶς ἢ ἀσθενεία του):

β₂. νὰ εὐαισθητοποιήσωμεν τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ Σώματος νὰ πράξουν ὁμοίως, τ.ἔ. νὰ διακόψουν κοινωνίαν, διὰ νὰ μὴ νοσήσουν/μολυνθοῦν ἐπίσης:

β₃. νὰ βοηθήσωμεν εἰς τὴν μετάνοιαν/ἴασιν τοῦ νοσοῦντος μέλους, ὥστε νὰ ἀποφευχθῇ ἡ ἐπιδείνωσις τῆς ἀσθενείας καὶ ἡ τελικὴ ἀποκοπὴ του ἀπὸ τὸ Σῶμα:

β₄. νὰ συμβάλωμεν, τέλος, εἰς τὴν σύγκλησιν ἀρμοδίου *Συνοδικοῦ Ὁργάνου*, πρὸς λήψιν τῶν ἐξῆς μέτρων μὴ μεταδόσεως τῆς νόσου εἰς ὅλον τὸ Σῶμα (*«ὡς λοιμὸν ἐπέιγεται κατασεῖν, πρὶν εἰς ὅλον τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας διαδοθῇ»*)/Ἅγιος Θεοφύλακτος⁸². *«μήποτε καὶ τὰ ὑγιαίνοντα, καὶ περὶ τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐρρωμένως ἰστάμενα, τῇ ψυχοφθόρῳ νόσῳ διαλυμνῆναιτο»*/Ἅγιος Νικηφόρος ΚΠόλεως⁸³):

ἀποκοπὴν μέλους - ἂν δὲν μετανόησῃ:

διακήρυξιν τῆς *«ὑγιαίνουσας διδασκαλίας»⁸⁴* - φάρμακον κατὰ τῆς νόσου:

προτροπὴν τῶν Ὁρθοδόξων νὰ χρησιμοποιοῦν, κατὰ τὸν Ἅγιον Ἰγνάτιον Ἀντιοχείας, *«μόνη τῇ Χριστιανικῇ τροφῇ, ἀλλοτρίας δὲ βοτάνης ἀπέχεσθαι, ἥτις ἐστὶν αἵρεσις»⁸⁵*.

Θέσις Β: «Υποστηρίζεται επίσης, ότι ὁ ΙΕ΄ Ἱερὸς Κανὼν τῆς Πρωτοδευτέρας ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἱερᾶς Συνόδου, ἐπὶ Μ. Φωτίου (861), χαρακτηρίζων τοὺς ἐπισκόπους, τοὺς κηρύσσοντας προκατεγνωσμένας αἵρέσεις, ὡς “ψευδειςκόπους” καὶ “ψευδοδιδασκάλους”, ἤνοιξε τρόπον τινὰ μίαν νέαν περίοδον καὶ μᾶς ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ θεωρῶμεν πλέον αὐτοὺς “πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως” ὡς καθαιρεθέντας αὐτομάτως καὶ μὴ ὄντας πλέον ἐπισκόπους».

Ἀπάντησις

1. Ἡ ἔρμηνεία αὐτὴ εἶναι τελείως αὐθαίρετος καὶ ὑποκειμενική, καθ’ ὅσον ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ 861, ψηφίζουσα τὸν ΙΕ΄ Ἱερὸν Κανόνα, δὲν εἰσήγαγε νέον τι καὶ ἄγνωστον εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ καταλύσει μάλιστα τῆς μακραίωνος Κανονικῆς Τάξεως.

2. Ὁ ΙΕ΄ Ἱερὸς Κανὼν ἐντάσσεται ὀργανικῶς εἰς τὴν ὀρθὴν ἔρμηνείαν τοῦ ΛΑ΄ Ἱεροῦ Κανόνος τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, εἰς τὴν ὁποίαν προέβη ἡ Πρωτοδευτέρα διὰ τεσσάρων *ad hoc* Ἱερῶν Κανόνων (ΙΒ΄, ΙΓ΄, ΙΔ΄, ΙΕ΄), ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν Ὁρθόδοξων μετὰ τὴν λῆξιν τῆς Εἰκονομαχίας.

3. Ἡ μὴ ὀρθὴ ἔρμηνεία τοῦ ΛΑ΄ Ἀποστολικοῦ κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην εἶχε δημιουργήσει παρεξηγήσεις, σχισματικὰς καὶ παρασυναγωγικὰς καταστάσεις, μὴ δικαιολογούμενας, ἐφ’ ὅσον ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ δὲν ἐκήρυσσε φανερῶς καὶ δημοσίως μίαν γνωστὴν αἵρεσιν, ὅποτε καὶ μόνον θὰ ἐδικαιολογήτο ἡ «ἀποτείχισις» «πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως».

4. Θεωρεῖται δηλαδὴ ἡ «ἀποτείχισις» ἐξ αἰρετικοῦ ποιμένος «διὰ δογματικὴν αἰτίαν»⁸⁶, ὡς αὐτονότος καὶ γνωστὴ πρᾶξις, ἐφαρμοζομένη ἀνέκαθεν καὶ μὴ ἐπιφέρουσα ποινὰς, ἀλλ’ ἀντιθέτως ἐφελκύουσα τιμὰς καὶ ἐπαίνους.

• **Αὐτὸ** ἄλλωστε εἶχε διατυπώσει σχεδὸν αὐτούσιον πρὸ διακοσίων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ὁ Ἅγιος Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων († 637), συναγωνιστὴς τοῦ Ὁσίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ κατὰ τοῦ Μονοθελητισμοῦ:

«Εἰ δέ τινες ἀποσταταῖέν τινος οὐ διὰ πρόφασιν ἐγκλήματος, ἀλλὰ δι’ αἵρεσιν ὑπὸ Συνόδου ἢ Ἁγίων Πατέρων κατεγνωσμένην, τιμῆς καὶ ἀποδοχῆς ἄξιοι, ὡς οἱ Ὁρθόδοξοι»⁸⁷.

5. Ὁ χαρακτηρισμὸς ἐνὸς ποιμένος ὡς «ψευδεπισκόπου» «πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως» εἶναι **διαπιστωτικῆς/διαγνωστικῆς** φύσεως (ὁ ἱατρὸς διαπιστώνει τὴν ἀσθένειαν) καὶ ὄχι **τελεσιδικίου δικαστικῆς/κατακριτικῆς** (ὁ ἱατρὸς διαγιγνώσκει τὸ ἀνίατον τοῦ νοσοῦντος μέλους καὶ ἀποφασίζει ὀριστικῶς τὴν κοπὴν του).

α. Ὑπενθυμίζομεν, ὅτι ὁ Ἅγιος Κύριλλος πρὸ τῆς Γ΄ Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀπεκάλει τὸν μὴ εἰσέτι κεκριμένον αἵρεσιάρχην Νεστόριον, ὄντα ἀκόμη πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, «εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Νεστόριον», ταυτοχρόνως δὲ ἐχαρακτήριζεν αὐτὸν **διαπιστωτικῶς** ὡς «λύκον»⁸⁸.

β. Ἐνεκα ἀκριβῶς τούτου, ἡ Γ΄ Ἁγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τὸν Νεστόριον, **πρὸ**

μὲν τῆς συνοδικῆς αὐτοῦ καταδίκης, δύναται νὰ ἀποκαλῆ «εὐλαβέστατον» καὶ «κύριον»⁸⁹, μετὰ δὲ τὴν καταδικν αὐτοῦ νὰ χαρακτηρίζη τοῦτον «ἀσεβέστατον»⁹⁰.

6. Ἔν ἡ Πρωτοδευτέρᾳ Ἁγία Σύνοδος διὰ τοῦ ἸΕ΄ Ἱεροῦ Κανόνος αὐτῆς ἐθέσπισε τὴν αὐτόματον ἔκπτωσιν καὶ καθάρσειν τοῦ ἑτεροδιδασκαλοῦντος, τότε ἡ Τοπικὴ αὐτῆ Σύνοδος θὰ διεξεδίκει ὑπερ-οικουμενικὴν αὐθεντίαν, ἐφ' ὅσον θὰ ἀπεφάσιζε κάτι τελείως ἀντίθετον πρὸς τὴν μέχρι τοῦ 861 Ἱερὰν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας· ἐπίσης δέ, θὰ ἤρχετο εἰς ἄμεσον σύγκρουσιν πρὸς τὴν Ζ΄ Ἁγίαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον (συνελθοῦσαν μόλις πρὸ 74 ἐτῶν), ἡ ὁποία διὰ τοῦ «Ἔϋρου» Αὐτῆς καθώριζεν ὡς ποιὰς διὰ τοὺς αἰρετικοὺς καὶ καινοτόμοις τὸ «καθαίρεισθαι» καὶ τὸ «ἀφορίζεσθαι», ἐπιβαλλομένας ὅπωςδῆποτε ὑπὸ τῆς ἐκάστοτε Συνόδου «τῶν ζώντων», ἤτοι παρόντων «Ἐπισκόπων», κατὰ τὸν Ἁγιὸν Νικόδημον τὸν Ἁγιορείτην⁹¹.

(*) Περιοδ. «Ὁρθόδοξος Ἐνστασις καὶ Μαρτυρία», ἀριθ. 1/Ἰανουάριος 2000, σελ. 19-36.

Εἰσαγωγικαὶ σκέψεις

1. PG τ. 99, στλ. 1064D καὶ 1484D.
2. Μ. Βασιλείου, Ἱερὸς Κανὼν Α΄.
3. Β΄ Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Ἱερὸς Κανὼν Ζ΄ ΣΤ΄ Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Ἱερὸς Κανὼν Ε΄.
4. Mansi τ. 12, στλ. 1015E-1050E/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 7318-741α.
5. PG τ. 99, στλ. 1052D.
6. Mansi τ. 12, στλ. 1050C/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 741α.
7. Mansi τ. 13, στλ. 248C/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 838α.

Θέσις Α΄: Ἀπάντησις

1. PG τ. 99, στλ. 1089A.
2. PG τ. 99, στλ. 1076C.
3. PG τ. 99, στλ. 1072B· στλ. 1041C.
4. Α΄ Ἰωάν. α΄ 3 καὶ 7.
5. Β΄ Κορινθ. ιγ΄ 13.
6. Κολασ. α΄ 18· Ἐφεσ. α΄ 22, δ΄ 15.
7. Ἐφεσ. β΄ 20· Α΄ Πέτρ. β΄ 6-7.
8. Α΄ Κορινθ. γ΄ 11.
9. Πρβλ. Ἐφεσ. δ΄ 16.
10. PG τ. 62, στλ. 44.
11. PL τ. 38, στλ. 1231.
12. PG τ. 50, στλ. 454.
13. PG τ. 29, στλ. 664C.
14. PG τ. 32, στλ. 693A.
15. Γαλ. στ΄ 16.
16. PG τ. 32, στλ. 192AB.
17. PG τ. 55, στλ. 199.
18. Α΄ Πέτρ. β΄ 9-10.

19. Ἦσ. β' 2· Μιχ. δ' 1.
20. Λουκ. ιθ' 11-27· [Ματθ. ιγ' 24 ἐξ., 31 ἐξ., 47 ἐξ· Λουκ. ιη' 29 ἐξ.].
21. Ματθ. κατ' 31· Ἰωάν. ι' 1-16.
22. Ματθ. ιστ' 18 καὶ Α' Κορινθ. γ' 9· Ἐφεσ. β' 21.
23. Ματθ. κατ' 33-41.
24. Ἰωάν. ιε' 1-6.
25. Α' Κορινθ. γ' 16· Β' Κορινθ. στ' 16· Ἐφεσ. β' 21.
26. Ἀποκαλ. κατ' 2· Ἐβρ. ιθ' 22.
27. Ματθ. κατ' 33.
28. Πράξ. ιε' 16· Ἐβρ. ν' 2, θ' 11.
29. Α' Κορινθ. γ' 9.
30. Α' Πέτρ. γ' 20-21.
31. Α' Τιμ. γ' 15· Ἐβρ. γ' 6.
32. Α' Κορινθ. ιθ' 27· Ἐφεσ. α' 23· Κολασ. α' 18.
33. Συγγράμματα τ. Α', σελ. 149, Π. Κ. Χρήστου, Θεσσαλονίκη 1962.
34. Α' Κορινθ. ιθ' 12 καὶ ἐξ.
35. PG τ. 150, στλ. 1293BC.
36. Ἰωάν. γ' 18.
37. Ἀγίου Θεοφυλάκτου, PG τ. 123, στλ. 1213C.
38. Ζιγαβνοῦ, PG τ. 129, στλ. 1173A.
39. Ματθ. ιγ' 24-30 καὶ 47-50.
40. Ἰεροῦ Κανόνος ΙΕ' τῆς Πρωτοδευτέρας Ἀγίας Συνόδου.
41. Ματθ. ιγ' 30 καὶ 49.
42. PG τ. 32, στλ. 665A.
43. PG τ. 32, στλ. 668B.
44. PG τ. 32, στλ. 669A.
45. PG τ. 32, στλ. 976CD.
46. PG τ. 138, στλ. 585D.
47. PG τ. 138, στλ. 584B.
48. Ἰ. Πηδάλιον, σελ. 589, ὑποσημ.
49. PG τ. 124, στλ. 621C.
50. PG τ. 82, στλ. 261CD.
51. Α' Κορινθ. ε' 4-5.
52. Mansi τ. 13, στλ. 380B/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β', σελ. 874b (Πράξις Ζ').
53. Βλ. Α' Κορινθ. ε' 12-13.
54. PG τ. 124, στλ. 628AB.
55. Β' Ἀγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Ἱερὸς Κανὼν ΣΤ'.
56. Ἱερὸν Πηδάλιον, σελ. 4-5, ὑποσ. 2 καὶ σελ. ιθ', ὑποσ. 3, § ι'.
57. Mansi τ. 13, στλ. 404C/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β', σελ. 880a (Πράξις Ζ').
58. Mansi τ. 13, στλ. 377A/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β', σελ. 873b.
59. Αὐτόθι.
60. PG τ. 100, στλ. 193C /Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β', σελ. 914a.
61. Ματθ. ιη' 17.
62. Ζιγαβνοῦ, PG τ. 129, στλ. 505C.
63. Ματθ. ιη' 18.
64. PG τ. 129, στλ. 505B.
65. PG τ. 129, στλ. 505D.
66. PG τ. 32, στλ. 425B, 428A, 432C, 460B, 476C, 481A, 481C, 526C, 753C, 901BC, 908B, 937CD-940A· PG τ. 99, στλ. 1288A.

67. Ἱεροῦ Κανόνος ΙΕ΄ τῆς Πρωτοδευτέρας Ἀγίας Συνόδου.
68. Βαλοσαμῶνος, PG τ. 137, στλ. 1068D.
69. PG τ. 77, στλ. 124D-125A.
70. Ἰωάν. ιε΄ 1-11.
71. Πεντηκοστάριον, Κυριακὴ τῶν Ἀγίων ΤΙΗ΄ Πατέρων, Εἰς τοὺς Αἶνους.
- 71α. **Mansi** τ. 12, στλ. 1003D/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 728β· **Mansi** τ. 12, στλ. 1130B/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 762α· **Mansi** τ. 12, στλ. 1154C/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 768β.
72. **Mansi** τ. 12, στλ. 1118E/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 758β.
73. **Mansi** τ. 12, στλ. 1126B/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 760β.
74. **Mansi** τ. 12, στλ. 1126D/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 761α.
75. **Mansi** τ. 12, στλ. 1127A/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 761α.
76. **Mansi** τ. 12, στλ. 1011C/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 730β· **Mansi** τ. 12, στλ. 987B/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 724α· **Mansi** τ. 12, στλ. 1006D/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 728β.
77. PG τ. 98, στλ. 1440C/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 895β.
78. **Mansi** τ. 13, στλ. 400AB/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 878β-879α.
79. PG τ. 98, στλ. 1440BC/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 895β.
80. **Mansi** τ. 4, στλ. 1129, 1212/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Α΄, σελ. 469β-471αβ, 490α.
81. **Mansi** τ. 6, στλ. 1045-1093/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Α΄, σελ. 115-130.
82. PG τ. 124, στλ. 621C.
83. PG τ. 100, στλ. 612A.
84. Τίτ. β΄ 1.
85. PG τ. 5, στλ. 680A.
- Θέσις Β΄: Ἀπάντησις*
86. **Mansi** τ. 12, στλ. 1042C/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β΄, σελ. 739α (Πρᾶξις Α΄).
87. PG τ. 87Γ, στλ. 3369D-3372A.
88. PG τ. 77, στλ. 124B καὶ 125B.
89. **Mansi** τ. 4, στλ. 1180, 1181/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Α΄, σελ. 482αβ.
90. **Mansi** τ. 4, στλ. 1212/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Α΄, σελ. 490α.
91. Ἱ. Πηδάλιον, σελ. ιθ΄, ὑποσημ. 3, § ι΄.